

Valóban: hol kezdődik, mikor kezdődött anyám története? Az ő születésével? Az én megszületésemmel? Javítsam ki a "történet" szót "életre"? Mikor kezdődött az élete? Amikor megszületett, 1926. szeptember 27-én New Yorkban, egy lakásban? Vagy Kero-uac könyveiben?

Györe Balázs 87

HALÁLOM UTÁN ELTÜZELNI! (regényrészlet)

Matematika, matematika, biológia, földrajz, orosz. Nehéz nap lesz. Fejcsóválva nézem az órarendünket. Vasárnap délelőtt van. Nyitva az erkélyajtó, megleb-

benti a függönyt az enyhe szél. Bepakolom a táskába a könyveimet, füzeteimet. Csöngetnek. Anyám nyit ajtót.

Miért borult zokogva a nyakamba Misák Mercedes gimnáziumi tanuló 1968 októberében, miután anyám betessékelte a kisszobába? Mikor mondhatom el?

Ha eljött hozzánk Isaszegről néhány napra apai nagyanyám, az „igazi”, ahogy neveztem, anyám éjszakánként a konyhában aludt a nyugágóban, Újpesten. Kibélelte pehelyaplannal. Nem volt több fekhelyünk egyetlen szobánkban. Én kedveltem ezeket a napokat, mert szerettem az „igazi” nagymamám. Az egyik látogatásakor tanultam tőle ezt a közmondást: amit a ház elnyel, azt vissza is adja. Éppen lázasan kerestem valamit a lakásban, ám ettől a mondattól hirtelen lecsillapodtam. Később elmaradtak a látogatásai. Gimnáziumi éveim alatt sok levelet írtam neki, fájt a távolléte, vágytam utána, szerettem volna mellette élni, a főztjét enni, beszélgetni. Sohasem válaszolt. Úgy éreztem akkoriban, ő az egyetlen ember, aki megértene, aki segítene eligazodni ezen a földön. Halála után derül csak ki, hogy nem őrizte meg kétségbeesett, segélykérő leveleimet.

Mi változott? A függönyt ugyanúgy meglebbenti a szél vasárnap délelőtt a kisszobában, mint 1968 októberében.

Egy másik látogatásakor végzetesen összeesett anyai nagyanyámmal, az újpestivel, aki a szomszédos házmesterlakásban lakott népes családjával. Nem emlékszem, min kaptak össze. Büszkék és magabiztosak voltak, sérthetetlennek hitték magukat. Ordítóztak, ajtókat csapódtak, udvarunkon összeszaladtak a lakók. Még sokáig bosszantottam az újpesti nagymamát: „Van ám nekem egy igazi nagymamám Isaszegen!” Az újpestit ugyanis nem éreztem igazinak. Húsz évvel később az újpesti nagymama meglátogatta az „igazit” az úgynevezett elfekvőkórházban. Az öregség, a magány és a betegség kíméletesen, gyöngéden, szinte észrevétlenül kibékítette őket a kórházi ágynál. Vajon mi irányította kettőjük közt a szeretetemet? Miért maradtak

megválaszolatlanul a leveleim? Milyen éjszakái lehettek anyámnak abban a nyugágóban?

„Amikor anya felébred az éjszaka közepén, és felnyög, hevesebben ver a szívem...”

88 „Csak egyetlen dolgot tehetünk: olyanok leszünk, mint anyám.

Türelmesek, hívők, óvatosak, komolyak, önmagunkat védelmezők, minden apró kedvességnek megörvendők, a nagyon jó dolgok felé gyanakodva fordulók...a saját utunkon haladók, senkinek sem ártók, a saját dolgunkkal foglalkozók, Istennel megbékülők. Mert Isten a mi őrangyalunk, és ez olyan tény, amit csak akkor lehet bizonyítani, amikor már nem léteznek bizonyítékok.”

„Aztán eljön a pillanat, amikor előredőlsz, és leesik az arcod. Ezt a pillanatot nevezik halálnak. Persze azelőtt még számtalanszor leszel dühös, sokszor magányosan fogsz tombolni a sátáni napok során, amelyeket az adott pillanatok és a körülmények változtatnak elviselhetetlenné. Ez is elkerülhetetlen, mert ezt nevezik civilizációnak. Csikorgatni fogod a fogad, dühös és szomorú leszel, talán tízezer egymást követő este, de ki kell bírnod. Ezt nevezik szocializációnak. Aztán mozgásképtelenné válsz, megbénítanak a saját paralizáló gondolataid, meg a kényelmetlen székek. Ezt nevezik magánynak. Aztán haláloed napján ott fogsz vonaglni a földön, és egy képregény-medve, egy valódi orosz, késsel felfegyverzett medve támad majd rád a sápadt szi-bériai nap alatt a vérvörös pusztában. Ezt nevezik rémálomnak. Egy hús-vér lényt fogsz piederasztátra állítani? ez lesz a szerelem. A bőröd ráfeszül a koponyádra, az állad megfeszül, akár egy bulldogé ez az eltökéltség és az akarat. Aztán eljön a nap, amikor a lágy tojást sem tudod kikanalizálni; ezt nevezik öregkornak, de ennek is megvannak a maga előnyei. Fokozatosan felemelkedsz a napba, megkeményednek a csontjaid, megerősödsz a sok munkától; pompás vacsorák várnak rád, szerelmes éjszakák a pókhálóval letakart hold alatt, ködös és poros esték, kukorica, selyem, holdfény, vasút - ezt nevezik felnőttkornak. De sosem leszel olyan boldog, amilyen most, ebben az ártatlan, butácska, könnyvfalló, halhatatlan gyermekkorban vagy.”

Így volt? Így van? Jól írja Kerouac? Ki kell bírni! ez volt az egyik vizs-zatató mondatod, magadnak és másoknak. Ez kell mondogatni, erre biztat-tad magadat, engem és másokat is, anyám!